

*Бібліотека Житомирського державного
університету ім. І. Франка*

Фізика - джерело натхнення Георгія Де-Мейца

**до 155-річчя
від дня народження
(1861-1974)**

Георгій Георгійович Де-Метц – український фізик і методист, авторитет в області радіоактивності, укладач першого в Україні курсу методики викладання фізики в школах.

Народився 8 травня 1861 р. в Одесі в родині інженера з бельгійських підданих. Середню освіту здобув в одеській гімназії, яку закінчив у 1881 році із золотою медаллю. Восени цього ж року Г. Г. Де-Метц вступив на математичне відділення фізико-математичного факультету Новоросійського університету, де заглибився у вивчення фізики. Після його закінчення здобув ступінь магістра за дисертацію «Механічні властивості олій і колоїдів», ступінь доктора за дисертацію «Про абсолютну стисливість ртуті і скла».

У 1891 році Георгія Георгійовича запросили екстраординарним професором до Київського університету святого Володимира, а у 1896 році його призначено на посаду ординарного професора кафедри фізики.

З осені 1896 року Де-Метц працює у комітеті зі створення Київського політехнічного інституту. Професор увійшов до складу будівельної комісії зі спорудження корпусів КПІ. Навесні 1898 року був закладений фундамент Київського політехнічного інституту імені імператора Олександра II. 15 серпня 1898 року Г. Г. Де-Метц призначений в КПІ на посаду ординарного професора кафедри фізики, тоді як місце в Університеті святого Володимира було за ним залишено.

На початку ХХ століття завдяки його зусиллям при Київському університеті створено музей фізичних приладів, а в КПІ – музей фізичної лабораторії. На 1 січня 1903 року у каталозі її експонатів було 1046 номерів. Серед експонатів: маятник Фуко з оптичним відліком роботи, колекція

калориферів роботи Женевського товариства тощо. Колекція до нашого часу не збереглася навіть частково.

G. G. De-Metz

Професор Де-Метц приділяв значну увагу дослідженням історії науки і техніки. Так, у 1901 році у Варшаві окремим виданням вийшла його стаття «Сторіччя метричної системи», яка перед цим була надрукована в журналі «Фізичний огляд», редактором якого він був з 1906 року.

Г. Г. Де-Метц – автор праць із різних розділів фізики. Підготував низку підручників і методичних посібників для студентів. З 1929 р. власні підручники видавав українською мовою. Був піонером вивчення й застосування рентгенівських променів. З 1906 по 1917 рр. – видавець і редактор науково-популярного журналу «Физическое обозрение».

Мав чин дійсного статського радника (з 1911 р.). Нагороджений орденами Св. Станіслава III (1891), II (1900) та I (1917) ступенів, Св. Анни III (1900) і II (1904) ступенів, Св. Володимира IV (1908) та III (1914) ступенів.

У 1919-1920 роках – ректор Київського політехнічного інституту.

В 1934-1947 роках – завідувач кафедри Київського педінституту.

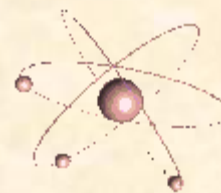
Помер 9 березня 1947 року. Похований у Києві на Лук'янівському цвинтарі.

«Дослідний курс теплоти» – курс складений за записками лекцій професора Г. Г. Де-Метца, які читались в університеті св. Володимира в 1894 році самим професором.

В ньому з необхідною повнотою розглядаються наступні відділи вчення про теплоту: термометрія, калориметрія, теплопровідність і основи механічної теорії тепла.

Книгу надруковано літографським способом, в цьому ж 1894 році.

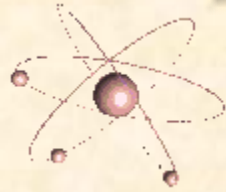

53

М 54

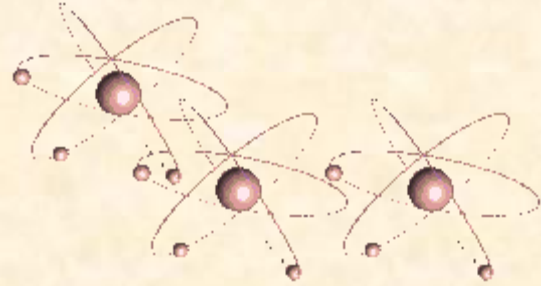
Метц, Г. Г. де

Опытный курс теплоты [Текст] / лекции, чит. в ун-те Св. Владимира в 1894 г. Г. Г. де Метцом. - Киев : Типо-Литограф. А. К. Брун, 1894. - II, 413, [1] с. : рис., табл. - Загл. на тит. листе : Опытный курсъ теплоты. - 3.00 р.

У фонді букіністичної літератури ЖДУ ім. І. Франка є в наявності й інші книги з термодинаміки.

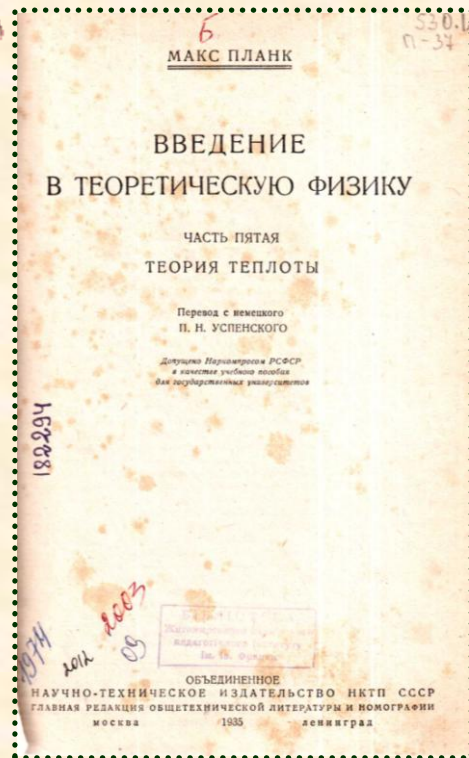
«Курс фізики» О. Д. Хвольсона значною мірою сприяв підняттю рівня викладання фізики і довгий час залишався основним посібником в радянських вузах. Це п'ятитомник, який був перекладений на німецьку, французьку та іспанську мови.

53
X 31

Хвольсон, О. Д.

Курс фізики [Текст] : с 230 рис. в тексте. Т. 3. Учение о теплоте / О. Д. Хвольсона. - СПб. : Изд. К. Л. Риккера, 1899. - V, 676, [1] с. : рис., табл. - Загл. на тит. листе : Курсъ физики. - Загл. на корешке : Физика. - Лит.: с. 661-664. - 1.00 р.

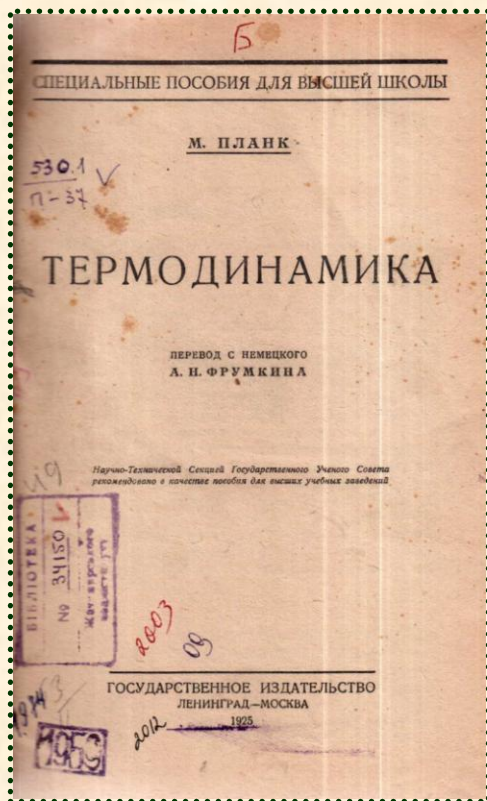
"Теорія теплоти" є останнім томом "Введення в теоретичну фізику" Планка. У першій частині цієї книги розглядається виключно класична термодинаміка, поза всяким зв'язком з атомістичними уявленнями. Слід зазначити, що в цій частині багато в чому має місце майже текстуальний збіг з відповідними главами "термодинаміки" Планка. Друга частина присвячена викладенню основ теорії теплопровідності. Теплопровідність взята автором в якості такого процесу, який є найпростішим прикладом незворотних процесів. Завдяки такій точці зору перехід від термодинаміки до теорії теплопровідності виявляється у викладі Планка надзвичайно ясним і природним.

530.1

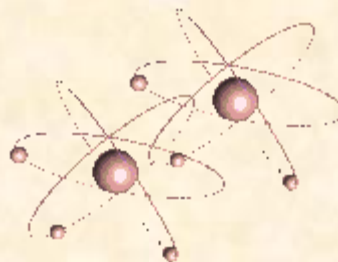
П 37

Планк, М.

Введение в теоретическую физику [Текст] / Макс Планк ; пер. с нем. П. Н. Успенского = Einführung in die Theoretische Physik / Max Planck. Ч. 5. Теория теплоты. - М. ; Л. : Объед. науч.-техн. изд-во НКТП СССР, Гл. ред. общетехн. лит. и номографии, 1935. - 228 с. : рис. - Указ.: с. 227-228. - 0.50 р.

До складання цієї книги М. Планка спонукали неодноразові прохання, з якими звертались до автора, видати збірник його ж статей із області термодинаміки або ж переробити їх в одне ціле. Не дивлячись на те, що перший спосіб є найбільш простим, автор вирішив переробити весь матеріал, оскільки це давало можливість, шляхом відповідного розширення даної теми, охопити в єдине викладення всю область термодинаміки.

530.1

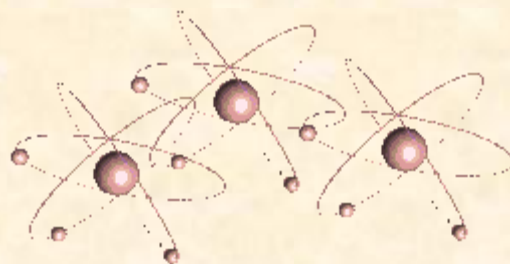
П 37

Планк, М.

Термодинамика [Текст] / М. Планк ; пер. с нем. А. Н. Фрумкина. - М. ; Л. : Гос. изд-во, 1925. - 310, [1] с. - (Специальные пособия для высшей школы). - 2.50 р.

Запропонована книга є російським перекладом двох книг Борна, а саме: його першої монографії 1915 р. і другої монографії, написаної разом з Гьопперт-Мейєр в 1933 р. Друга книга до якоїсь міри виправляє першу, головним же чином розвиває далі викладені в ній загальні ідеї і методи, а також застосовує їх до ряду конкретних речовин (в особливості до кристалів солей), розглядаючи ряд запитань, пов'язаних з нелінійним характером атомних коливань.

531.9
Т 33

Теория твердого тела [Текст] / пер. с нем. под ред. Я. И. Френкеля. - Л. ; М. : Гл. ред. техн.-теорет. лит., 1938. - 364 с. : табл., рис. - 12.00 р.

**Віртуальну виставку підготувала:
бібліотекар науково-методичного відділу
Ренькас Л. Е.
Кількість представлених джерел: 5**

Житомир 2016

